

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน
ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
เมธิกา พ่วงแสง^{1*} อำนวย อี่ยมสำอางค์² เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ³ ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์⁴

Community Participation in Sustainable Tourism Management Based on a
Community-Based Approach: Ban Koh Mon Community, Sam Roi Yot District,
Prachuap Khiri Khan Province.

Maythika Puangsang^{1*} Amnat Iamsumang² Penpim Phuangsuwan³ Chaiwut Chairerk⁴

Received 04/03/2025 Revised 14/04/2025 Accepted 02/05/2025

<https://doi.org/10.60101/jla.2025.6.1.6847>

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นกรณีศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 400 ตัวอย่าง คัดเลือกแบบสะดวก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway One way ANOVA) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน พบว่า เพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ไม่แตกต่างกัน และอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ และรายได้เฉลี่ยที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แสดงว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวก เมื่อการรับรู้ข่าวสารเพิ่มขึ้นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ชุมชนเป็นฐาน

^{1, 2, 4} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

³ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา กรุงเทพฯ

College of Management, University of Phayao, Bangkok

E-mail: ¹maythika.p@rmutp.ac.th ²amnat.i@rmutp.ac.th ³penpim.ph@up.ac.th ⁴chaiwut.c@rmutp.ac.th

*Corresponding author e-mail: maythika.p@rmutp.ac.th

Abstract

This article aims to 1) Study the level of community participation in sustainable community-based tourism management in Ban Koh Mon community, Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province. 2) Compare personal factors with the participation of the public in sustainable community-based tourism management in Ban Koh Mon community, Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province. 3) Examine the relationship between the perception of information regarding sustainable tourism management and community participation in sustainable community-based tourism management in Ban Koh Mon community, Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province. This is a quantitative research study. Data were collected using a questionnaire from a sample of 400 participants selected through convenience sampling. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (One-way ANOVA), and Pearson's correlation coefficient analysis. The study found that. The overall level of community participation in sustainable community-based tourism management was high ($\bar{x} = 4.38$). When considering each aspect, it was found that the aspects of giving opinions, planning, and decision-making, as well as implementation and operation, had a high average score. The aspect of monitoring and evaluation also had a high average score in all areas. The comparison between personal factors and public participation in sustainable community-based tourism management revealed that gender differences did not result in different levels of participation. However, differences in age, educational level, occupation, length of residence in the area, and average income led to statistically significant differences in participation in sustainable community-based tourism management at the 0.05 level. The relationship between the perception of information regarding sustainable tourism management and community participation in sustainable community-based tourism management was found to be at a high level. This indicates a positive correlation between information perception and participation: as the perception of information increases, the level of community participation in sustainable community-based tourism management also increases.

Keywords: participation, sustainable tourism, community based

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศไทย สร้างรายได้และการจ้างงานอย่างมหาศาล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นเครื่องยนต์สำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย โดยในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2567 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าไทยกว่า 29 ล้านคน คิดเป็น 88% เทียบกับช่วงก่อนโควิด และนำรายได้เข้าประเทศกว่า 1 ล้านล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) เนื่องจากความต้องการท่องเที่ยวทั่วโลกที่ขยายตัว รวมถึงมาตรการสนับสนุนของภาครัฐ อาทิ มาตรการ Visa-Free และการกลับมาดำเนินการของสายการบินและเที่ยวบิน ซึ่งคาดว่าจะฟื้นตัวต่อเนื่อง และทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติกลับเข้าสู่ระดับก่อนโควิดได้ภายในปี 2569 (บัณฑิตย พิณอุดม, 2567) แต่อย่างไรก็ตาม การเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หากขาดการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน อาจนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ค่อนข้างเปราะบาง การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นในหลาย ๆ ประเทศ จึงเป็นที่มาของแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) ซึ่งมุ่งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกำลังได้รับความนิยม

มากขึ้นทั่วโลก โดยมีปัจจัยหนุนจากความตื่นตัวด้านความยั่งยืนของผู้บริโภค และเป้าหมายการมุ่งสู่ Net Zero ซึ่งในประเทศไทยเองก็มีการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาต้นแบบแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ต่างๆ การผลักดันให้ภาคธุรกิจ 'วัด-ลด-ชดเชย' การปล่อยคาร์บอน รวมถึงการสนับสนุนการขอรับรองมาตรฐานความยั่งยืน อย่างไรก็ตาม แม้ธุรกิจท่องเที่ยว อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจขนส่ง จะมีโอกาสขยายตลาดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ใส่ใจความยั่งยืน แต่ขณะเดียวกันก็เผชิญแรงกดดันให้ต้องเปลี่ยนผ่านไปสู่การดำเนินธุรกิจภายใต้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เข้มงวดขึ้น (ประพันธ์ ลีน้อย, 2567) ซึ่งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรมนิยมประเพณี และวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งหมด โดยเพื่อปกป้องรักษาและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้คงอยู่

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2566) ได้ทำการศึกษาแนวโน้มการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) พบว่า มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและนักท่องเที่ยวที่ใช้เกณฑ์เรื่องความยั่งยืนเป็นเรื่องหลักในการตัดสินใจท่องเที่ยวมีสูงถึง 90% โดยมีการนำโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี (BCG Model) มาปรับใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองพฤติกรรม ค่านิยม และเทรนด์การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้อง และสามารถดำเนินการร่วมกันได้กับรูปแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม (BCG Model) ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องและสามารถขับเคลื่อนร่วมกันกับรูปแบบของ BCG Model ซึ่งจะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อม ๆ กัน คือ ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยคำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ซึ่งเศรษฐกิจแบบองค์รวมและเศรษฐกิจชีวภาพอยู่ภายใต้ที่อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่จะพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น ป่าชายเลน และวิถีชีวิตชุมชนที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ยังคงเผชิญกับความท้าทาย เช่น การจัดการขยะ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืน และชุมชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ถึงแม้ว่าที่ผ่านมา จะมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจและมุ่งส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นอย่างดี เช่น การจัดตั้งให้เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี แต่ก็ยังมีผลที่เกิดขึ้นไม่เต็มตามที่ควร ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ ยังเป็นเป้าหมายทางการท่องเที่ยว และเป็นที่ยึดถือทางการท่องเที่ยวอยู่ในวงแคบ มีจำนวนนักท่องเที่ยวน้อย ส่งผลให้การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยตามไปด้วย รวมทั้งส่งผลต่อหลาย ๆ ภาคส่วนเกิดความเพิกเฉยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามไปด้วย โดยจะเห็นได้ชัดในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ที่ยังขาดอยู่ เช่น ถนนหนทาง ป้ายบอกทาง ที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นโจทย์ท้าทายเป็นอย่างยิ่งที่จะหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการแนวทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษาเรื่อง "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ปัจจัยที่ส่งเสริม สภาพปัญหาการมีส่วนร่วม และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยนี้จะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนบ้านเกาะมอญ ตลอดจนสามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร : ประชาชนในเขตพื้นที่เกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 2 ตำบลคือ ตำบลไร่เก่า มีประชากร จำนวน 4,084 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลไร่เก่า, 2567) และตำบลไร่ใหม่ มีประชากร จำนวน 2,701 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใหม่, 2567) รวมจำนวน 6,785 คน

กลุ่มตัวอย่าง : กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) กำหนดให้ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ภายในความเชื่อมั่นที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน ผู้วิจัยกำหนดเป็น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเนื้อหาในการสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ลักษณะของคำถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การกำหนดหลักเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและระดับการรับรู้ข่าวสาร (วิชิต อุ๋อัน, 2550) ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย		การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของภาพรวมได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.86 และคัดเลือกเฉพาะคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 -1.00 มาใช้ (กิตติพงษ์ พิพิธกุล, 2561)

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) และหาความเชื่อมั่นรวมของค่า Cronbach (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นภาพรวมของแบบสอบถามเท่ากับ 0.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรอิสระที่แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ใช้สถิติ t-test (t-test for Statistical Analysis) ส่วน ตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่มย่อยขึ้นไป ใช้สถิติผันแปรทางเดียว (Oneway Analysis of Variance: One way ANONA) และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Pearson's Correlation Coefficient

เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้เกณฑ์ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2544) ซึ่งกำหนด ดังนี้

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.91 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.71 – 0.90 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.31 – 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.01 – 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

ถ้าค่า r มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่า ไม่มีความสัมพันธ์

โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ไว้ที่ระดับ.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.25 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 29.25 ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 46.00 ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 21.75 มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 15,000 – 30,000 บาท ร้อยละ 31.00 และอาศัยในในพื้นที่ระหว่าง 5 – 10 ปี ร้อยละ 43.25

2. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตาราง 1

ภาพรวมของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ	4.32	.77	มาก
2 ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ	4.42	.72	มาก
3 ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์	4.04	.76	มาก
4 ด้านการติดตามและประเมินผล	4.26	.72	มาก
รวม	4.38	.64	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.42 รองลงมา คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 4.32 ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.26 และ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.04

ตาราง 2

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ	4.34	.77	มาก
1.การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ	4.48	.66	มาก
2.การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกและจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวในชุมชน	4.41	.82	มาก
3.การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของการยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ	4.42	.70	มาก
4.การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ	4.39	.72	มาก
5.การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ	4.27	.80	มาก
ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ	4.43	.79	มาก
1.การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	4.56	.53	มากที่สุด
2.การมีท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	4.55	.47	มากที่สุด
3.ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	4.54	.44	มากที่สุด
4.การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	4.52	.66	มากที่สุด
5.การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.44	.59	มาก
6.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว	4.40	.65	มาก
7.การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	4.38	.59	มาก
8.การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการสำรวจความต้องการของชุมชนในพื้นที่และรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว	4.38	.74	มาก
ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์	4.03	.76	มาก
1.การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	4.11	.71	มาก
2.การมีโอกาสได้ใช้บริการกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.08	.65	มาก
3.การได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.00	.74	มาก
4.การมีส่วนร่วมในการได้รับรายได้จากกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	3.92	.73	มาก
5.การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว	3.90	.80	มาก

ตาราง 2

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รายด้าน (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการติดตามและประเมินผล	4.15	.72	มาก
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.16	.66	มาก
การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.12	.62	มาก
การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.11	.79	มาก
การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.04	.74	มาก
การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.01	.76	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รายด้าน

ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกและจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.41 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ มีค่าเฉลี่ย 4.39 ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ มีค่าเฉลี่ย 4.27

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.55 มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.54 ตามลำดับ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการสำรวจความต้องการของชุมชนในพื้นที่และรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.38

ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมา คือ การมีโอกาสได้ใช้บริการกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.08 การได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้าบริการในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.90

ด้านการติดตามและประเมินผลภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15 เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.16 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.12 การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.11 ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.01

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมติฐานที่ 1 เพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 อาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 รายได้เฉลี่ยแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานแตกต่างกัน

ตาราง 3

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน			
	t-test/ F-test	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตาม สมมติฐาน	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน
1. เพศ	57.88	.121		✓
2. อายุ	12.90	.000*	✓	
3. ระดับการศึกษา	4.59	.000*	✓	
4. อาชีพ	27.18	.000*	✓	
5. ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่	5.87	.000*	✓	
6. รายได้เฉลี่ย	16.24	.001	✓	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า สมมติฐานที่ 1 เพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน และสมมติฐานข้อที่ 2-6 อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ และรายได้เฉลี่ยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตาราง 4

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน		
	Pearson's Correlation (r)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน	.896	.000	สัมพันธ์สูง

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงค่า $r = .896$ แสดงว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวก เมื่อการรับรู้ข่าวสารเพิ่มขึ้นระดับการมีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสรุประดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ ค่าเฉลี่ย 4.42 และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ มีค่าเฉลี่ย 4.27

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.48 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการสำรวจความต้องการของชุมชนในพื้นที่และรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.38

ด้านการแข่งขันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.56 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้าบริการในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.90

ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.16 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.01

จากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่ามีความสอดคล้อง แนวคิดของสมบัตินามบุรี (2562) ซึ่งกล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และธนิษฐา โรจนตระกูล (2565) ซึ่งเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับชุมชนและเกิดความยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวชุมชน ปัจจัยที่นำไปสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จสามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้เข้มแข็งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องเริ่มต้นที่สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยว หากไม่ได้รับความร่วมมือแล้วก็ไม่สามารถเกิดการท่องเที่ยวในชุมชนได้เลย หรือ หากเกิดขึ้นจะเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ยั่งยืน เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน ดังนั้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในชุมชนร่วมมือด้วยดีต้องเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการท่องเที่ยว ในชุมชน (สำนักงานจังหวัดกระบี่, 2560)

จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ และรายได้เฉลี่ยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ วิลาวัลย์ รุยงค์ (2564) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง โดยประเด็นรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากก้านั้น ผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกสภาเทศบาล มากที่สุด 3) ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาชุมชนประชาชนมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ขนิษฐา ชัยบิล (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ และอายุ ไม่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ Escamis & Hinlayagan (2024) ได้ศึกษาการนำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงชุมชนไปใช้เป็นตัวกลางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคมของการท่องเที่ยว พบว่า การศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนต่อความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคมในเขตมารีลือก ประเทศฟิลิปปินส์ การมีส่วนร่วมของชุมชน ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม และการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงชุมชนไม่ได้มีบทบาทเชื่อมโยงที่สำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม

จากผลการวิจัยนี้สามารถพัฒนาแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น จัดเวทีประชุมเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ และเพื่อให้แผนการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืนเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนอย่างแท้จริง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งเป็นการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน จัดทำแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เช่น การจัดการขยะ การอนุรักษ์ป่าชายเลน การลดการใช้พลังงาน เพื่อรักษาความสวยงามและความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว ซึ่งจากแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ Risfandini (2024) ได้ศึกษาการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศอินโดนีเซีย การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงชุมชน และการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน พบว่า การนำแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปใช้ในอินโดนีเซีย มุ่งเน้นแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการเสริมพลังให้กับท้องถิ่น ซึ่งการนำแนวทางนี้ไปใช้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ต้องการความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่น การวางแผนและนโยบายที่ยั่งยืน และการส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียว ทั้งภาครัฐและชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สัญญาเลขที่ 4233229/3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

รายการอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พิพิชกุล. (2561). คุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม: Validity กับ Reliability ในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8(2), 104-110.
- ชนิษฐา ชัยปิล. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). *สถิติดุลบัญชีเดินสะพัด ส่วนสถิติภาคต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย*. ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- บัณฑิตย์ พิณอุดม. (2567). "Future of tourism" รับมือการเปลี่ยนผ่านสู่การเติบโตอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน. ธนาคารแห่งประเทศไทย. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2024nov12.html>
- ประพันธ์ ลีน้อย. (2567). *Sustainable tourism จับตาการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ใส่ใจความยั่งยืน*. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/sustainable-tourism-2024>
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิต ่ออ้น. (2550). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวลัย รุยันต์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. *วารสารศิลปศาสตร์(วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*, 1(2), 11-29.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183-197.
- สำนักงานจังหวัดกระบี่. 2560. *หลักการของการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน*. www.krabi.go.th/krabi2015/m_file/lifetravel/25.pdf
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2566). *ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สนค. นำ BCG ทำธุรกิจ รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว*. BCG. <https://www.bcg.in.th/news/sustainable-tourism-tpso-moc/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใหม่. (2567). *สภาพและข้อมูลพื้นฐาน*. <https://www.saoraimai.go.th/general1.php>
- องค์การบริหารส่วนตำบลไร่เก่า. (2567). *ข้อมูลและรายละเอียดชุมชน*. <https://raikao.go.th/public/list/data/index/menu/1168>
- อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และธันสถา โรจนตระกูล. (2565). การพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน *Journal of Modern Learning Development*, 7(8), 414-430.
- Escamis, J. E. & Hinlayagan, K. R. (2024). Community-Based tourism implementation as mediator on the relationship between community participation and socio-economic sustainability of tourism. *American Journal of Tourism and Hospitality (AJTH)*, 2(1): 93-104. <http://dx.doi.org/10.54536/ajth.v2i1.3629>
- Risfandini, A. (2024). Sustainable tourism implementation in Indonesia: Emphasizing green tourism, community-based tourism, and local empowerment. *Barista Jurnal Kajian Bahasa Dan Pariwisata*, 11(1): 58-67. <https://doi.org/10.34013/barista.v11i01.1506>
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd Ed). Harper and Row Publications.